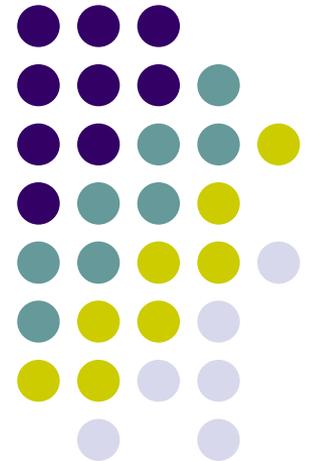

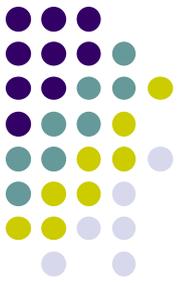
Xử lý số tín hiệu

Chương 2: Lượng tử hóa

Nội dung

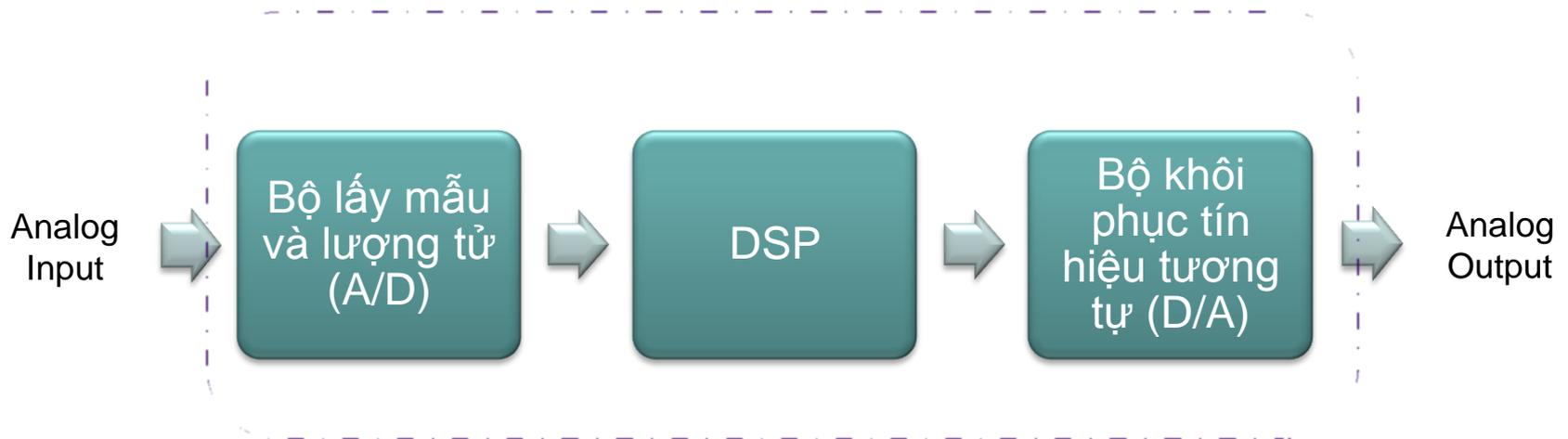

1. Quá trình lượng tử hóa
2. Lấy mẫu dư và định dạng nhiễu
3. Bộ chuyển đổi D/A
4. Bộ chuyển đổi A/D

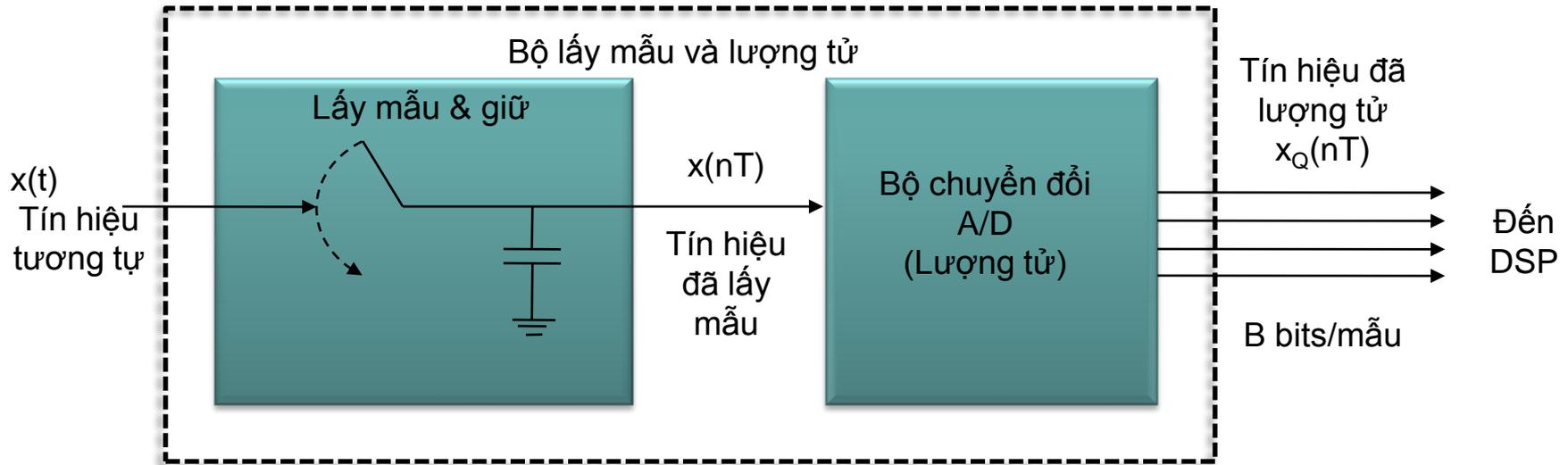
1. Quá trình lượng tử hóa

Quá trình xử lý tín hiệu tương tự

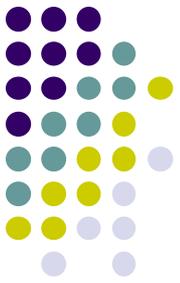
1. Quá trình lượng tử hóa

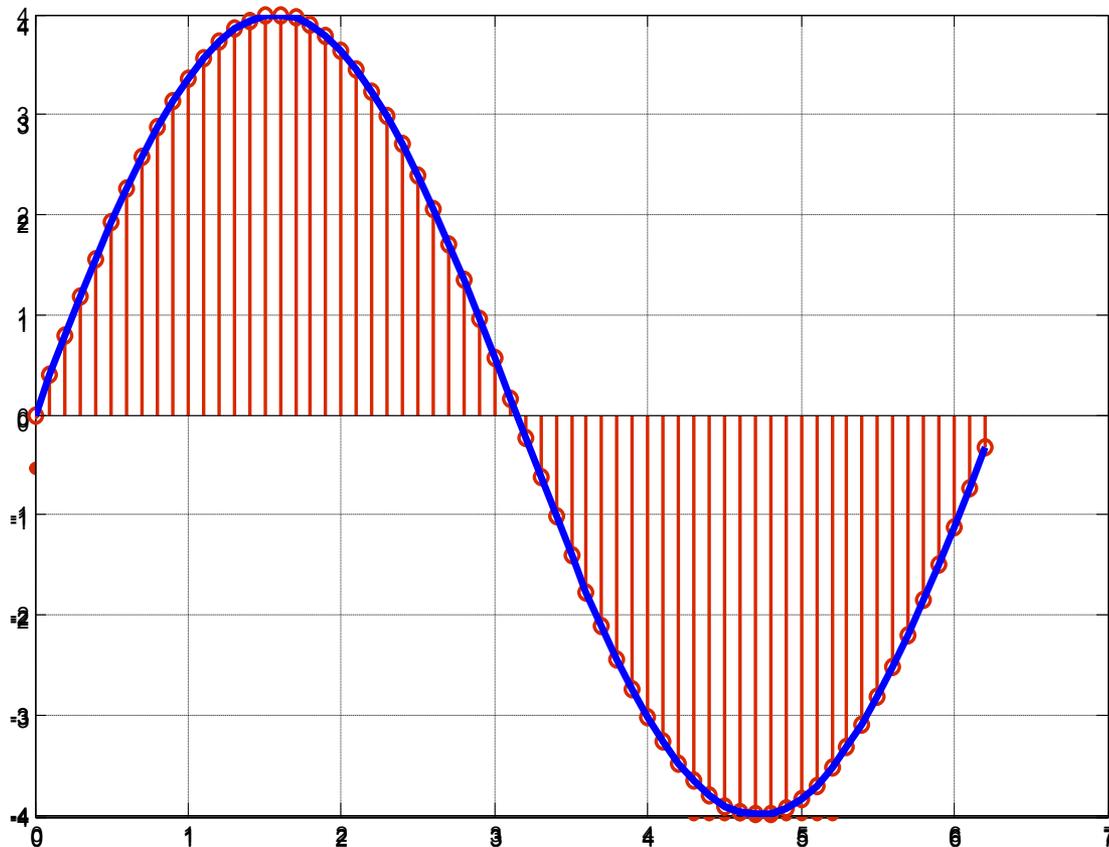
Các thông số đặc trưng:

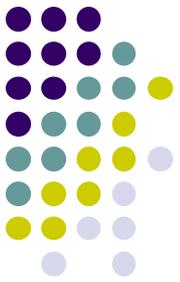
- Số bit biểu diễn B
- Tầm toàn thang R

1. Quá trình lượng tử hóa

Xét ví dụ lượng tử đều ($B = 4$, $R = 8$)

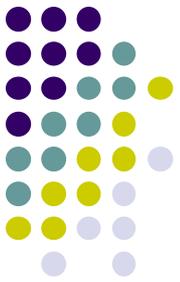
1. Quá trình lượng tử hóa

- Độ rộng lượng tử (độ phân giải lượng tử)

$$Q = \frac{R}{2^B}$$

Phân loại

- Bộ ADC đơn cực: $0 \leq x_Q(nT) < R$
Bộ ADC lưỡng cực: $-R/2 \leq x_Q(nT) < R/2$
- Lượng tử theo pp làm tròn
Lượng tử theo pp rút ngắn (truncated)

1. Quá trình lượng tử hóa

- Sai số lượng tử

$$e(nT) = x_Q(nT) - x(nT)$$

- Lượng tử theo pp làm tròn

$$-\frac{Q}{2} \leq e \leq \frac{Q}{2}$$

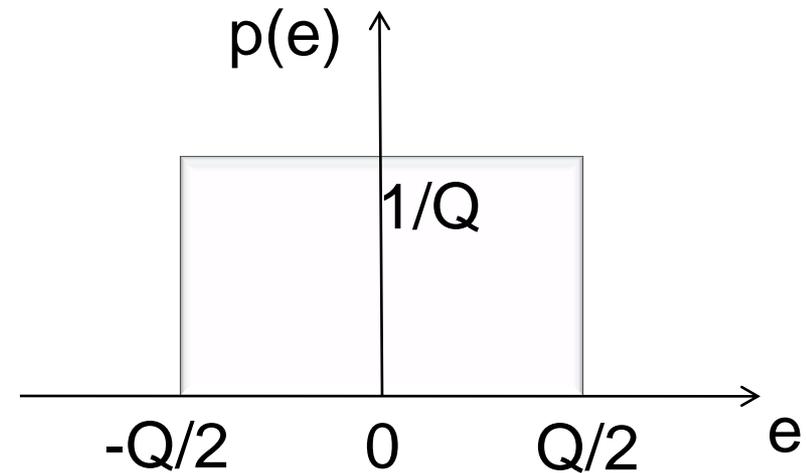
=> Sai số lượng tử cực đại là $e_{\max} = Q/2$

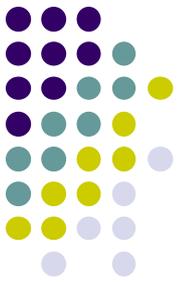
1. Quá trình lượng tử hóa

- Giả sử sai số lượng tử e là biến ngẫu nhiên có phân bố đều trong khoảng $[-Q/2; Q/2]$
- Hàm mật độ xác suất :

$$p(e) = \frac{1}{Q}; \quad -\frac{Q}{2} \leq e \leq \frac{Q}{2}$$

$$\bar{e} = E(e) = \int_{-Q/2}^{Q/2} e \cdot p(e) de = 0$$

1. Quá trình lượng tử hóa

- Giá trị trung bình của e :

$$\bar{e} = E(e) = \int_{-Q/2}^{Q/2} e \cdot p(e) de = 0$$

- Giá trị trung bình bình phương của e :

$$\bar{e}^2 = E(e^2) = \int_{-Q/2}^{Q/2} e^2 p(e) de = \frac{Q^2}{12}$$

- Sai số lượng tử hiệu dụng:

$$e_{rms} = \sqrt{\bar{e}^2} = \frac{Q}{\sqrt{12}}$$

1. Quá trình lượng tử hóa

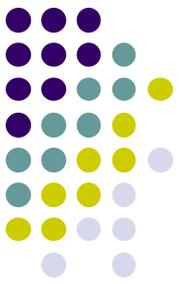
- Tỷ lệ tín hiệu trên nhiễu: $SNR = \frac{R}{Q}$
- Tính theo dB:

$$SNR = 20 \log_{10} \left(\frac{R}{Q} \right) = 6 B \quad (\text{dB})$$

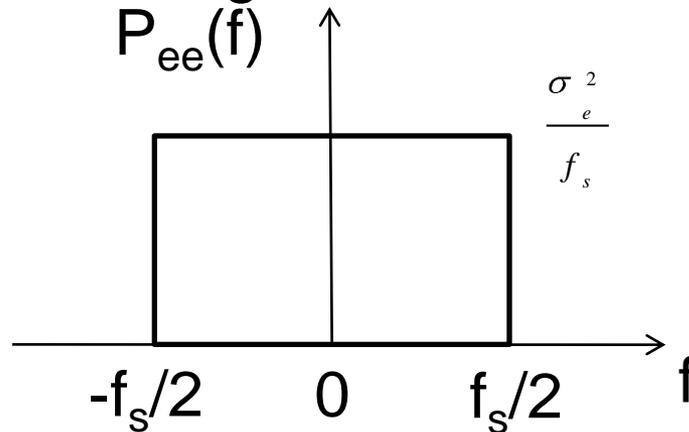
⇒ Quy luật 6dB/bit

- Ví dụ: Tín hiệu được lấy mẫu với tốc độ 44kHz và mẫu được lượng tử hóa bằng bộ chuyển đổi A/D tầm toàn thang 10V. Xác định số bit B để sai số lượng tử hiệu dụng phải nhỏ hơn 50 μV . Tính sai số hiệu dụng thực sự & tốc độ bit theo *bps*

2. Lấy mẫu dư và định dạng nhiễu (noise shaping)

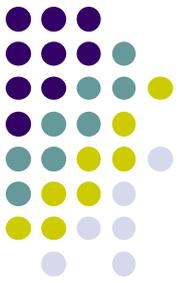
- $e(n)$ xem như nhiễu trắng trung bình bằng 0.
- Phổ công suất nhiễu trắng

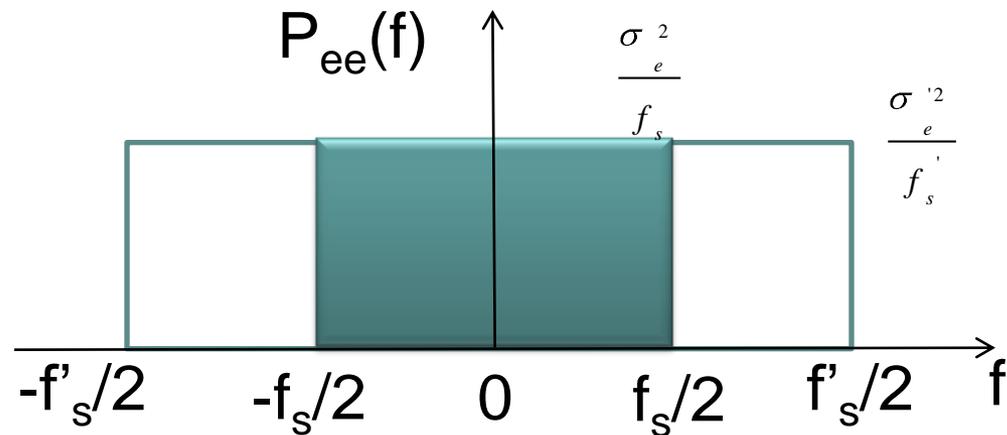
- Mật độ phổ công suất: $S_{ee}(f) = \frac{\sigma_e^2}{f_s}, \quad -\frac{f_s}{2} \leq f \leq \frac{f_s}{2}$

=> Công suất nhiễu trong khoảng $\Delta f = [f_a, f_b]$ là $S_{ee}(f) \cdot \Delta f$

2. Lấy mẫu dư và định dạng nhiễu (noise shaping)

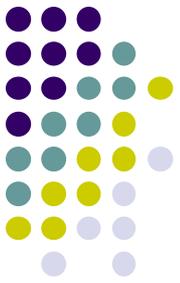
- Lấy mẫu dư: $f_s' = L \cdot f_s$

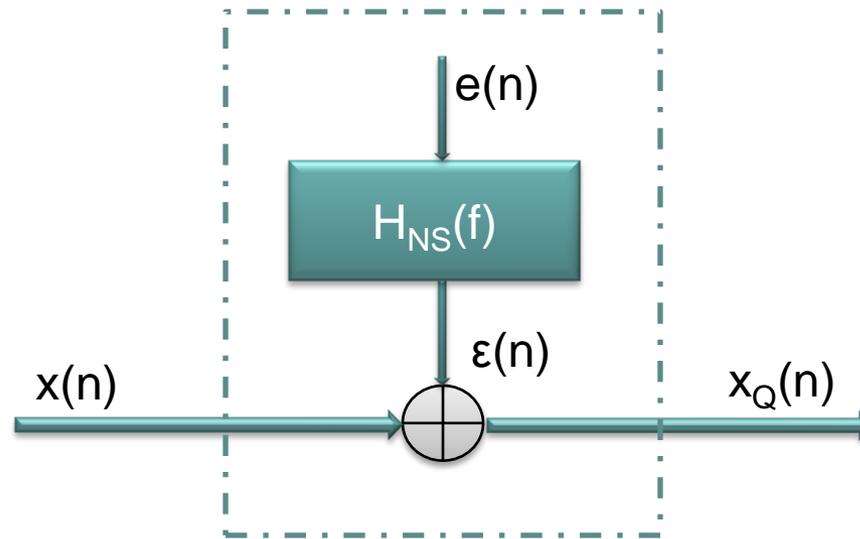
$$\frac{\sigma_e^2}{f_s} = \frac{\sigma_e'^2}{f_s'} \Rightarrow \sigma_e^2 = f_s \frac{\sigma_e'^2}{f_s'}$$

$$\Delta_B = B' - B = 0.5 \log_2 L$$

2. Lấy mẫu dư và định dạng nhiễu (noise shaping)

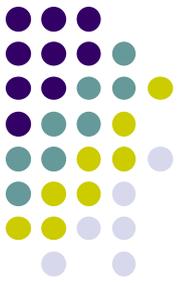

- Mô hình bộ lượng tử hóa định dạng nhiễu:

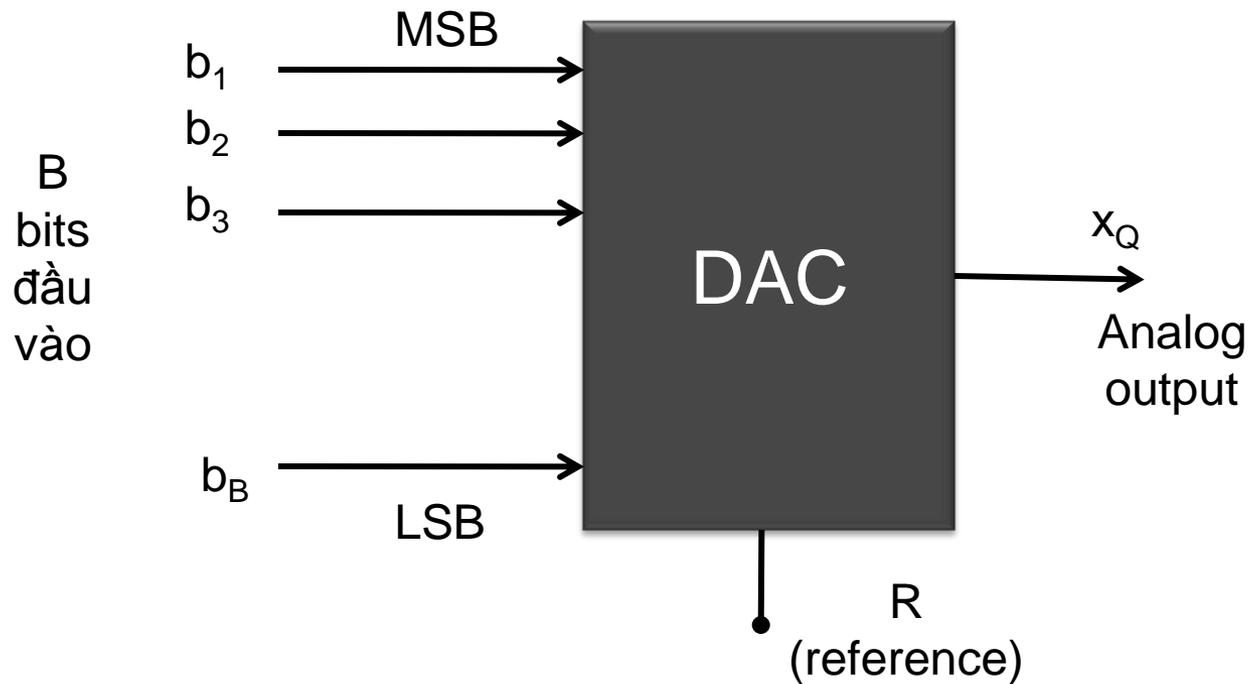

- Chuỗi $\epsilon(n)$ không còn là nhiễu trắng, mật độ phổ công suất có dạng của bộ lọc $H_{NS}(f)$

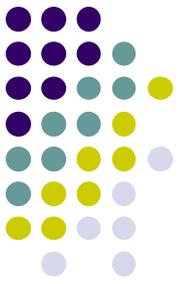
3. Bộ chuyển đổi D/A

- Xét bộ DAC B bit, tầm toàn thang R, ngõ vào B bit

3. Bộ chuyển đổi D/A

- (a) Nhị phân đơn cực thông thường (Unipolar natural binary)

$$x_Q = R (b_1 2^{-1} + b_2 2^{-2} + \dots + b_B 2^{-B})$$

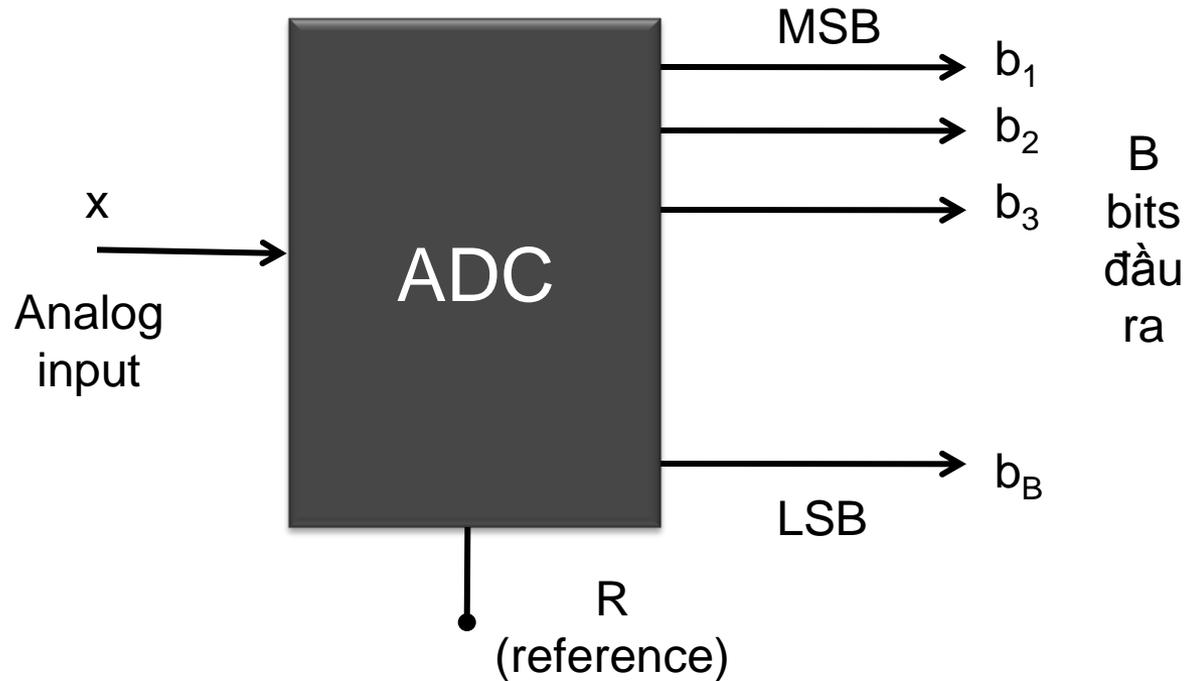
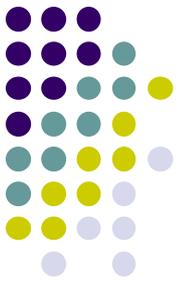
- (b) Nhị phân offset lưỡng cực (bipolar offset binary)

$$x_Q = R (b_1 2^{-1} + b_2 2^{-2} + \dots + b_B 2^{-B} - 0.5)$$

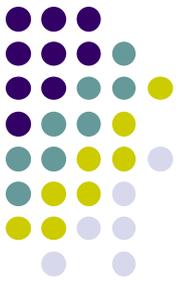
- (c) Lưỡng cực lấy bù 2 (bipolar 2's complement)

$$x_Q = R (\overline{b_1} 2^{-1} + b_2 2^{-2} + \dots + b_B 2^{-B} - 0.5)$$

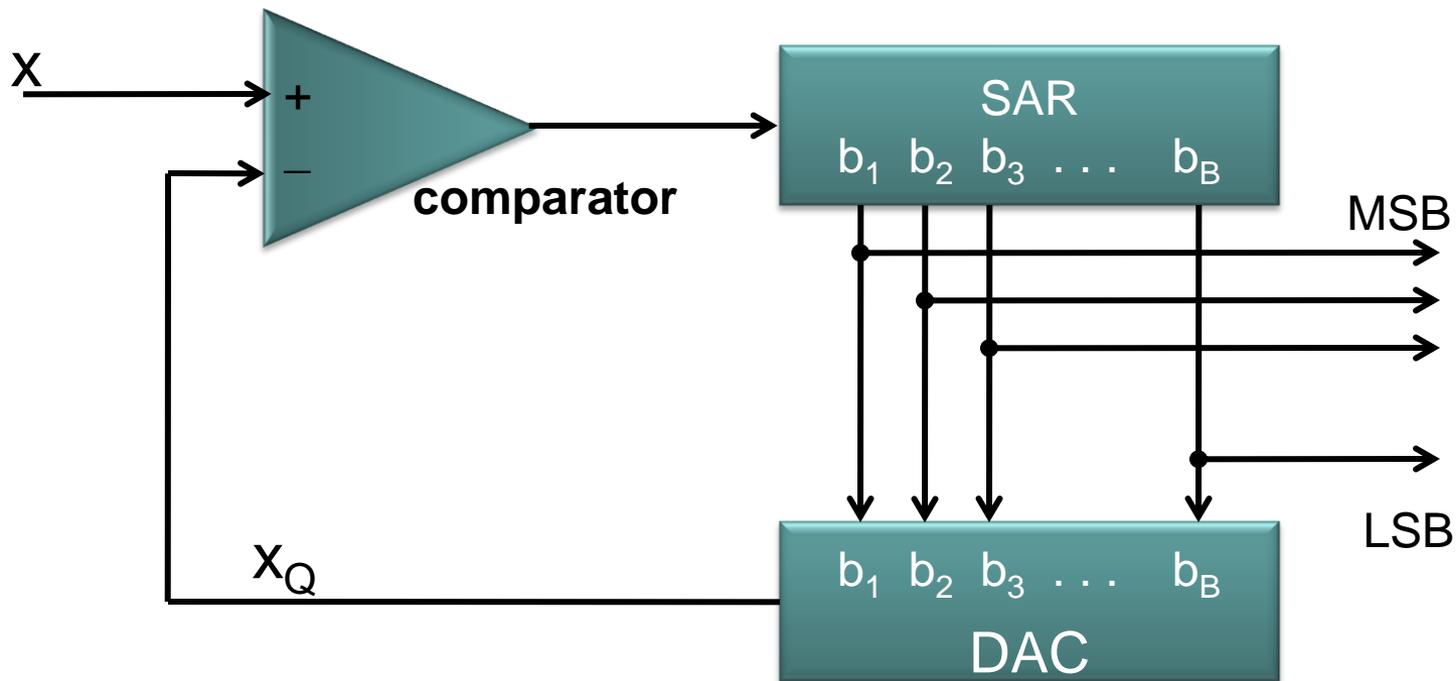
4. Bộ chuyển đổi A/D

4. Bộ chuyển đổi A/D

Bộ ADC sử dụng pp xấp xỉ liên tiếp:

4. Bộ chuyển đổi A/D

- + Thuật toán áp dụng cho mã hóa nhị phân thông thường và offset (với bộ DAC tương ứng) và lượng tử theo kiểu rút ngắn.
- + Để lượng tử hóa theo pp làm tròn: x được dịch lên $Q/2$ trước khi đưa vào bộ chuyển đổi.
- + Đối với mã bù 2: bit MSB là bit dấu nên được xét riêng. Nếu $x \geq 0$ thì MSB = 0.

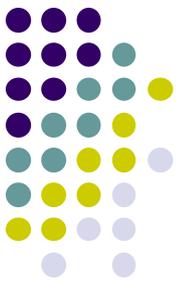

4. Bộ chuyển đổi A/D

- Ví dụ: Lượng tử hóa $x = 3.5$ theo biểu diễn nhị phân offset, pp rút ngắn, $B = 4$ bit và $R = 10V$.

Test	$b_1b_2b_3b_4$	x_Q	$C = u(x - x_Q)$
b_1	1000	0,000	1
b_2	1100	2,500	1
b_3	1110	3,750	0
b_4	1101	3,125	1
	1101	3,125	

=> $b = [1101]$

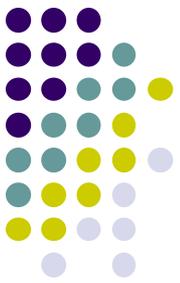

4. Bộ chuyển đổi A/D

- Ví dụ: Lượng tử hóa $x = 3.5$ theo biểu diễn nhị phân thông thường, pp rút ngắn, $B = 4$ bit và $R = 10V$.

Test	$b_1b_2b_3b_4$	x_Q	$C = u(x - x_Q)$
b_1	1000	5,000	0
b_2	0100	2,500	1
b_3	0110	3,750	0
b_4	0101	3,125	1
	0101	3,125	

$\Rightarrow b = [0101]$

4. Bộ chuyển đổi A/D

- Ví dụ: Lượng tử hóa $x = 3.5$ theo biểu diễn nhị phân thông thường, pp làm tròn, $B = 4$ bit và $R = 10V$.

$$y = x + Q/2 = 3.5 + 0.3125 = 3.8125$$

Test	$b_1b_2b_3b_4$	x_Q	$C = u(x - x_Q)$
b_1	1000	5,000	0
b_2	0100	2,500	1
b_3	0110	3,750	1
b_4	0111	4,375	0
	0110	3,750	

$\Rightarrow b = [0110]$

Bài tập

- Bài 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7

